

Таня Ступар Трифунович – „Часовниците в стаята на мама”

Може би трябва да се започне с детството. През детските години впечатленията се връзват дълбоко у човека, като стъпало в пресен бетон. Сега остават само следите от калта, които лесно се отмиват. Отдавна вече съм като площад, покрит с плочки, като асфалтиран тротоар край пътя – и всичко у мен се е втвърдило. Чуждите стъпки вече не оставят дълбоки следи. Миналото е дом, в който завършва някоя непредпазлива мисъл, а спомените притискат като стени, претрупани с картини.

Вървах по брега и събирах миди. Мама сумтеше заради силното слънце, което печеше в гърба ми. Кожата потъмняваше, кожата смъдеше, кожата се опъваше. Не усещах нищо. То дойде после. Сега само търсех. И очите ми бяха разбойници, които грабят; магнити, които привличат; молещи просяци, които зоват. Мидите лежах между камъните на брега. Скъпоценности, които чакаха ръце да ги открият. Когато ги обръщах, бяха бели и седефени (като корема ми), отвън по-тъмни (като гърба ми). Като живота. Бяло и седефено. Живот, който идва отнякъде, който започва в главите на момичетата седефен и бял като вътрешността на мида. В главите на момичетата, които уплашено и тържествено чакат.

Сватбата беше скромна. Без бяло. Без седефено.

Мидата не се беше отворила докрай. Твърде остър бе ръбът. Порязах си пръста. Солено, морето смучеше кръвта ми, пареше (бях пхнала пръста си във водата, за да не види мама). Морето изсмука част от мен през моя пръст, част от мен влезе в морето. Но морето не бе несправедливо, част от него влезе у мен (често ме люшкат непознати брегове, често се унасям, едва стоя на краката си). Когато ближе кожата ми, той казва *никога не съм спал до солена жена. Сякаш се къпеш с морска вода.*

Нещо солено спи в моята кожа. Някакво уловено море.

Като гларус мама гледа отгоре коя наивна риба да сграбчи. Кое неблагоприятно движение ще ме издаде и ще прекъсне авантюрата ми със слънцето. Махане с ръка и зов, с който завършвам в клюна ѝ, на сянка. На сигурно. Под изумрудения тамарикс. Под смолистия бор. Под смокинята, от чийто недоузрял плод по пръста ми тече лепкаво и парещо мляко.

Взетото под наем жилище беше тясно, влажно и сигурно. Далеч от морето. По етажерките бях наредила миди. Задушвах се. Плаших се. От близостта на стените. От доверчивия килер, който натрапчиво предлагаше застоялия си въздух и преди да успееш да грабнеш буркана с конфитюр, вече ти е разказал историята на чуждата и твоята бедност.

Взирах се разтреперана през малките прозорци в сивия път. Морето беше далеч, но приливите и отливите бяха тук. Вътре. И морските бури. И утрините с разхвърляните по брега риби. Нещо растеше.

Нещо някога ще изплува от мен.

Ти се плъзна по солените ми бедра, окъпани от морска вода и кръв. Отново се повтори. Част от мен се плъзна у теб, част от теб влезе у мен. Размяната стана. Бяхме шумни, и двете. През лятото събирахме миди. Очите ти горяха с блясъка на онзи, който търси. Бяло със седефен отблясък. Между камъчетата.

Мама гневно ме гледаше, докато се мъкнех към къщи. Предусещах неприятностите и това забавяше крачките ми. Чакаше ме. Наби ме. Неволно бях издала семейните тайни пред съседа. Онова, което не биваше да казвам на никого.

За нас.

Вътре.

Между четирите стени.

Нещо наше.

Издадох се.

Попита ме. Бях искрена. Мислех, че всички са като нас, че няма нищо особено в малките семейни тайни, че вътре всичко е почти едно и също. Всички се лъжат едни други. За да не ги наранят.

Нищо не ми беше ясно.

Болеше ме.

Трябваше да мълча за това. Боят не беше ме вразумил.

Не си е струвало. Сватбата била скромна. Мама е наклонила главата си на едната страна, баща ми на другата.

Татко тръгна да лови риба в морето. Помолих го да ме вземе със себе си. Мама каза, че дете не бива да се води рано сутрин в открито море, при силен вятър. Не трябва да води толкова малко дете в такова голямо море, може да се надигне буря. Вече е излязъл вятър. Ти си луд. И ти, и тя. Недей. Моля ти се, татко. Взе ме със себе си. Бяха той и мъжете. В добро настроение, весели. На развиделяване утрото беше хладно, после стана горещо. Слънцето опъваше кожата. Бях една от тях. Уловихме сепия. Черната течност изцапа утробата на белия кораб. Не ми се повдигаше, не беше грозно, не се страхувах, че ще се изцапам, също като тях. Не се страхувах и после, когато стратегически бяха разположени от воюващите страни и окопани в чернозема. Не се плашеха. Ставах рано. Палеха цигари и тръгвах, сякаш отиват на риболов. Но аз започнах да се страхувам, много.

Вече не бях една от тях.

Страхът растеше.

Черното мастило на сепията изтече в разказа.

Засрами се, каза баща ми. *Засрами се*. Срамувах се. Заради грешките. Сигурно бяха много. Като чувал с царевица, която кокошките са изяли. Освен празния чувал на срама пред мен няма нищо. Срамувам се. Времето изяде грешките, но аз все така се срамувам. И баща ми се срамува. И на него са му казали *засрами се*. Откраднал си лимон, разбил си ограда, счупил си прозореца на съседа. И той се срамува на снимката на стената, на която неговата глава е наклонена на едната страна, а мамината – на другата. На тяхната сватба.

Господи, колко са големи. Приближаваше се откъм гърба ми. Опита се да ги обхване с ръце. *Може би ти трябва помощ, за да ги носиш, ще ти изкривят гръбнака*. Отдръпвах се. Тези пръсти ме преследваха като пипалата на медузи, лепяха се за въздуха, за кожата, отнемаха ми кислорода. *Имаш ли си приятел? Докосва ли те?* Защо медузите първи се втурват и оставят отровните си ужилвания върху нашите гърди, в нашите сърца? *Когато бях млад, беше другояче*. Тя не иска да спи с мен. Медузите са тъжни, прозрачни и отровни. Медузите винаги плуват близо до децата. Децата не казват нищо на родителите си, защото родителите вярват повече на медузите.

Нека онзи, който е безгрешен, пръв да хвърли камъка, извика татко с тъжен глас и се удари по главата.

И никога вече да не си казала какво се говори у дома, рече мама. Никога.

Какво се говори? Какво се говори? Шумеше морето в мен.

Знаеш ли какво се говори за теб? Каза моята дъщеря (каза го ти) и ме погледна право в очите.

Знам, отвърнах. И започнах да се смея. Моят смях не ти хареса. Този смях не се харесва никому. Но той беше по-болезнен и по-бърз от мен.

Фотографът е застанал накриво. Така си обяснявам това, че и двамата сме някак изкривени на снимката. На нашата сватба. Той стои изправен. Ако искате да знаете какво е прав ъгъл, погледнете раменете му. Погледнете главата на този мъж. Той

винаги стои изправен. Но аз съм наклонила главата си на противоположната страна, фотографът е навел ръка и всичко е малко изкривено.
В моя корем море плува риба, която още не знае, че е тук. В маминия корем море нервно съм се въртяла аз, без да знам, че съм тук. И че съм я уловила.